

Lázad az elégedetlen Facebook-nemzedék

Bolívia és Chile a legújabb állomása a társadalmi egyenlőtlenségek által gerjesztett indulatoknak

L A T I N - A M E R I K A

Kottász Zoltán

A gazdasági növekedés megtorpanása, a társadalmi egyenlőtlenségek, a szociális biztonság hiánya és a politikai elitbe vetett bizalom csökkenése is hozzájárult az elmúlt hónapok tüntetéseéhez, zavargásaihoz és kormányválságaihoz Latin-Amerikában – állapítja meg a Foreign Policy amerikai magazin elemzése mellett számos más, a témában jártas szakértő. – Minden ország külön eset, de általánosságban elmondható, hogy fennállnak ezek a problémák az egész térségben – mondta lapunknak Lénárt András, a Szegeди Tudományegyetem Hispanisztika Tanszékének adjunktusa.

Bolíviában a tizennégy éve hatalmon lévő Evo Moralest kényszerítette lemondásra a hadsereg, miután szabálytalanságokra derült fény a győzelmet kimondó októberi elnökválasztáson. Chilében a metrójegyárak emelése miatt kezdtek tüntetni a diákok, de a tiltakozások az egész lakosságra kiterjedő, a társadalmi egyenlőtlenségek elleni kormányellenes megmozdulásokká váltak. Venezuelában továbbra is társadalmi feszültség uralkodik, a gazdaság romokban hever, az infláció az egekbe szökött, az Egyesült Államok és az Európai Unió Juan Guaidó ellenzéki vezetőt ismeri el elnöknek, miközben a valódi államfő, Nicolás Maduro továbbra is élvezi a hadsereg támogatását. A gazdasági bajok vezettek nemrég Mauricio Macri argentin elnök választási vereségéhez is, miközben tüntetések voltak az elmúlt hónapokban Paraguayban, Peruban, illetve Ecuadorban – utóbbi országban azért,

mert Lenin Moreno államfő eltörölte az üzemanyag-támogatások négy évtizede bevezetett rendszerét.

– A mai latin-amerikai társadalom már egy másik közegben él. Amit tízhúsz évvel ezelőtt elfogadtak, azt ma már nem. Főleg a fiatalok, de a középkorúak is, akiket az utcákon látunk tiltakozni, az interneten, a közösségi oldalakon élnek, és látják, mi megy a világban, melyik országban hogyan reagál a nép azokra a dolgokra, amelyek nem tetszenek neki. Tehát nem véletlen, hogy egymás után robbannak ki ezek a megmozdulások, mert látják, hogy a szomszédos országban el lehet érni valamit. A chilei tiltakozás hatására például új alkotmány kidolgozásáról állapodott meg a kormány és az ellenzék – magyarázta Lénárt András.

A szakértő szerint azonban nem lehet és sosem lehetett egyértelműen kijelenteni, hogy Latin-Amerika éppenséggel balra vagy jobbra fordult politikailag, hiszen Bolíviában baloldali, Chilében jobboldali vezetés ellen zajlanak a tüntetések. – Leegyszerűsítve azt lehetne mondani, hogy mindenkinek abból van elege, aki éppen kormányoz – tette hozzá az elemző, emlékeztetve arra, hogy az argentin választásokat nemrég az a baloldal nyerte meg, amely legutóbb csődbe döntötte Argentínát. Mivel azonban a jobboldal sem tudott rendet rakni, esélyt adtak a régi garnitúrának. Braziliában sem elképzelhetetlen, hogy a tavalyi választást nagy fölénnyel megnyerő jobboldali Jair Bolsonaro legközelebb a nagyon népszerű korábbi államfő, a börtönből szabadon engedett munkáspárti Luiz Inácio Lula da Silva váltja le.

Chilei utcakép. A demonstrálók változást követelnek

Fotó: Reuters

A HADSEREG SZEREPE

Évtizedekkel ezelőtt erőteljesen befolyásolták külföldi hatalmak a latin-amerikai politikai eseményeket, az Egyesült Államoknak és a Központi Hírszerző Ügynökségnek (CIA) például számos puccsban volt benne a keze. A jelenlegi helyzetben azonban nehéz megmondani, hogy van-e egyértelmű külső beavatkozás – véli Lénárt András azzal kapcsolatban, hogy Evo Morales bolíviai elnök lemondását nemcsak maga az érintett, de Mexikó, Venezuela, Nicaragua és Kuba baloldali vezetése is államsínynek nevezte. – Latin-Amerikában régebben mindig döntő szerepe volt a hadseregnek. A puccsokat minden esetben a hadsereg hajtotta végre. Általánosságban elmondható, hogy az került hatalomra, aki mellé a tábornokok álltak. A 2000-es évektől kezdve már nem így következett be a hatalomváltás – mondja a szakértő, aki szerint éppen ezért ijesztette meg Latin-Amerikát a mostani bolíviai eset. Evo Morales ugyanis ki akarta vezényelni a hadsereget az utcára a tiltakozók ellen, de a hadsereg és a rendőrség nem engedelmeskedett, sőt felszólították, hogy mondjon le. – Egy alapvetően demokratikusnak tekinthető latin-amerikai országban ilyenre rég nem volt példa. Ebből a képletből már tényleg csak az Egyesült Államok vagy egy másik külföldi hatalom beavatkozása hiányzik, hogy visszaálljon a régi világ – magyarázta a helyzetet Lénárt András.